

AEC - การเปิดเสรีด้านการลงทุน

กับ เศรษฐกิจ NIDA
สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์

การเปิดเสรีด้านการลงทุนเป็นประเด็นที่มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ สำหรับการเจรจาทำความตกลงรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจไม่ว่าในระดับใด (พหุภาคี ภูมิภาค ทวีภาคี) รวมทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยนัยสำคัญและความเข้มข้นของประเด็นเจรจาในด้านการลงทุนก็必将มีความแตกต่างกันไปตามคู่ภาคีที่เข้าร่วมอยู่ในการเจรจา สำหรับประเทศไทย การเจรจาเปิดเสรีด้านการลงทุนมักจะเป็นไปในลักษณะของการตั้งรับเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะมองว่าการเปิดเสรีทางด้านการลงทุนจะเป็นการเปิดโอกาสให้ธุรกิจต่างชาติเข้ามาลงทุนและแข่งขันกับธุรกิจภายในประเทศได้ และด้วยธุรกิจต่างชาติที่มีทุนขนาดใหญ่ (โดยเปรียบเทียบ) และมีความได้เปรียบในด้านอื่นๆ อีกมากก็เลยเกรงว่าการเปิดเสรีด้านการลงทุนนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศคู่ภาคีในความตกลงและอาจก่อให้เกิดปัญหาที่รุนแรงต่อธุรกิจภายในประเทศได้ โดยลึมนึกถึงประโยชน์ทางด้านอื่นๆ ที่จะได้รับจากการลงทุนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อผู้บริโภค การจ้างงาน และการพัฒนาคุณภาพของแรงงานและประสิทธิภาพการผลิต

ในขณะเดียวกัน ก็หันไปพึ่งพาเครื่องมืออื่นๆ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ได้แก่ มาตรการในการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ ซึ่งก็จะใช้วิธี “ยกเว้น” หรือ “ละเว้น” กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่มีการกำหนดไว้ให้กับการลงทุนที่

**การเปิดเสรีด้านการลงทุน
ไม่เฉพาะเพียงแต่ประเทศไทย
จะดึงดูดการลงทุนจากประเทศ
สมาชิกอาเซียนเท่านั้น
แต่มองว่าประเทศไทยอาจ
ใช้ประโยชน์จากการเป็นผู้ไป
ลงทุนในกลุ่มประเทศสมาชิก
อาเซียนได้ด้วย**

สามารถเข้าถึงกระบวนการของการส่งเสริมการลงทุน ประเด็นการเปิดเสรีด้านการลงทุนมีมุมมองที่แตกต่างภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ประเทศไทยมองว่า การเปิดเสรีด้านการลงทุนไม่เฉพาะเพียงแต่ประเทศไทยจะดึงดูดการลงทุนจากประเทศสมาชิกอาเซียนเท่านั้น แต่มองว่าประเทศไทยอาจใช้ประโยชน์จากการเป็นผู้ไปลงทุนในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ซึ่งแท้จริงแล้วมุมมองทางด้านการลงทุนระหว่างประเทศก็น่าจะคำนึงถึงการลงทุนทั้งสองทิศทางอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาภายใต้กรอบความตกลงใด หรือคู่ภาคีจะเป็นใคร ที่สำคัญกว่านั้นคือ เราเข้าใจประเด็นต่างๆ ทางด้านการลงทุนได้ดีเพียงใด เพื่อเราจะได้ประเมินผลประโยชน์และผลเสียหายของข้อตกลงทางด้านการลงทุนนั้นได้อย่างชัดเจน

พิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ได้มีการกำหนดให้การเปิดเสรีด้านการลงทุนเป็นแนวทาง (ยุทธศาสตร์) หนึ่งในการผลักดันให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสร้างให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Production Base) นอกเหนือไปจากการเปิดเสรีทางการค้า สินค้าและบริการ การเคลื่อนย้ายเงินทุนและแรงงานฝีมือเสรี จึงน่าจะเป็นโอกาสอันดีที่เราจะได้มาร่วมกันขบคิดบริบทต่างๆ ในการเปิดเสรีการลงทุนอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้ทราบผล

AEC - การเปิดเสรีด้านการลงทุน

ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเสรีการลงทุนเป็นอย่างไร จะเข้าถึงประโยชน์เหล่านั้นได้อย่างไร และถ้าก่อให้เกิดความเสียหายในทางใดทางหนึ่งต่อประเทศ เราจะมียูวิธีป้องกัน แก้ไข และวางแผนรองรับได้อย่างไรบ้าง เพราะการเปิดเสรีทางการลงทุนในหลายประเด็นจะต้องเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย กฎระเบียบภายในประเทศเองด้วย

ก่อนอื่นคงต้องทำความเข้าใจกันก่อนว่าขอบเขตทางการลงทุนครอบคลุมอย่างไรบ้าง ในบริบทของข้อตกลงการเปิดเสรีด้านการลงทุน หมายถึง การลดหรือขจัดอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายของปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทุนและแรงงานระหว่างประเทศ ครอบคลุมสาขาการผลิต (Manufacturing) เกษตร (Agriculture) ประมง (Fishery) ป่าไม้ (Forestry) และเหมืองแร่ (Mining) ดังนั้นข้อตกลงเปิดเสรีด้านการลงทุนจึงมักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการได้โดยนักลงทุนต่างชาติ (หรือการกำหนดสัดส่วนความเป็นเจ้าของของนักลงทุนต่างชาติ) ความยาก/ง่ายในการเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้กรอบสาขาที่กล่าวถึงเหล่านั้นหรือในทางวิชาการมักจะเรียกรวมๆ กันว่าเป็นเรื่อง "การเข้าสู่ตลาด" (Market Access) และเมื่อนักลงทุนตัดสินใจและสามารถเข้ามาลงทุนได้แล้ว เรื่องที่จะเป็นข้อกังวลสำหรับนักลงทุนต่างชาติต่อไปก็คือ การปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งโดยปกติก็จะเรียกรวมๆ กันว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) กล่าวคือ

ศ...สันติ ชัยศรีสวัสดิ์สุข

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
www.econ.nida.ac.th
santi_nida@yahoo.com

อยากให้ปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติเฉกเช่นเดียวกับนักลงทุนภายในประเทศ (การปฏิบัติเยี่ยงชาติ หรือ National Treatment) นอกจากนี้ก็ยังมึประเด็นในเรื่องการระงับข้อพิพาท (Dispute Settlement) และข้อตกลงร่วมกัน (Mutual Recognition Agreement : MRA) ที่อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างภูมิภาค

ที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นเพียงการขีดกรอบโครงสร้างข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีด้านการลงทุนเท่านั้น รายละเอียดที่จะต้องพิจารณานั้นยังมีอีกมากมาย เพื่อให้สามารถประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างรอบคอบ เพราะในแต่ละเรื่องที่ได้กล่าวถึงไปข้างต้นนั้น ยังมีประเด็นย่อยที่เราจะต้องพิจารณาอีกมาก ยกตัวอย่างเช่น เรื่องการเข้าสู่ตลาด การตัดสินใจว่าจะมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจใดบ้างหรือไม่? ที่เราอยากจะสงวนไว้ไม่ให้ต่างชาติมาดำเนินการก็เป็นเรื่องที่จะต้องขบคิดให้มาก เช่น ถ้าบอกว่าไทยไม่อนุญาตให้ต่างชาติมาลงทุนทำนาในประเทศไทย ก็ต้องตระหนักด้วยว่าการห้ามนั้นเท่ากับการปิดโอกาสที่เราอาจได้รับประโยชน์จากทุนต่างชาติมาลงทุนทำนาในประเทศไทยได้ ึ่งเช่น อาจก่อให้เกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยีการผลิต เพิ่มผลิตภาพ เพิ่มผลผลิต และทำให้ประเทศได้ประโยชน์จากมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่สร้างขึ้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายกับบางกลุ่มในระบบเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีเรื่องของวิธีการเปิด (อนุญาต) และการกำกับดูแลอีกด้วยที่จะต้องพิจารณา

ผู้เขียนหวังเพียงว่า บทความที่นำเสนอนี้จะมีส่วนในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับรอบและบริบทที่จะเป็นข้อพิจารณาที่ถูกต้อง แม่นยำ เข้าใจตรงกัน เพื่อลดข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นจากการถกเถียงกันอย่างสร้างสรรค์ และไม่กลายเป็นข้อขัดแย้งในสังคมโดยมีประโยชน์ของประเทศเป็นที่ตั้งทางหนึ่งด้วย ○